

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ РИТМІЧНОЇ ГРАФІКИ ЗДОБУВАЧІВ ЕЛЕМЕНТАРНОГО ПІДРІВНЯ

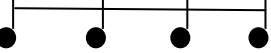
Ритм – це один із центральних, основоположних елементів музики, що визначає закономірність розподілу звуків у часі. Почуття музичного ритму – це комплексна здатність, що включає сприйняття, розуміння, виконання, творення ритмічної сторони музичних образів. Формування почуття ритму в дітей і розвиток їх музично-ритмічних здібностей – одне з найважливіших завдань музики педагогіки й водночас – одне з найскладніших.

Актуальність даної роботи полягає в тому, що почуття ритму – це така музична здатність, без розвитку якої практично неможлива ніяка музична діяльність, будь то спів, гра на інструменті, сприйняття чи створення музики. Дошкільний вік є сензитивним для початкового етапу формування та розвитку музично-ритмічного почуття. При цьому важливо пам'ятати про те, що завдання дошкільної музичної педагогіки – знайти правильний синтез ігрових і навчальних форм діяльності. З цією метою в навчальній роботі слід застосовувати форми, близькі до гри.

У даній публікації вперше презентовано авторські методики формування основ ритмічної графіки представників баянної педагогіки.

Мета статті полягає в описі практичного досвіду вивчення тривалостей на основі застосування мовних артикуляційних формул, ритмізації слів і віршів, вправ з ритм-таблицями, віршованого тренінгу, музично-дидактичних ігор і математичних вправ-рівнянь.

Засвоєння закономірностей музичного метроритму П. Серотюк пропонує шляхом порівняння ритму з мовними артикуляційними формулами:

чверть	●	ТА
половинна	○	ТА – А
половинна з крапкою	○ .	ТА – А – А
ціла	○	ТА – А – А – А
восьмі		ТІ – ТІ
шістнадцяті		ТІ – РІ – ТІ – РІ

П. Серотюк пропонує ритмізацію слів і текстів у такій послідовності:

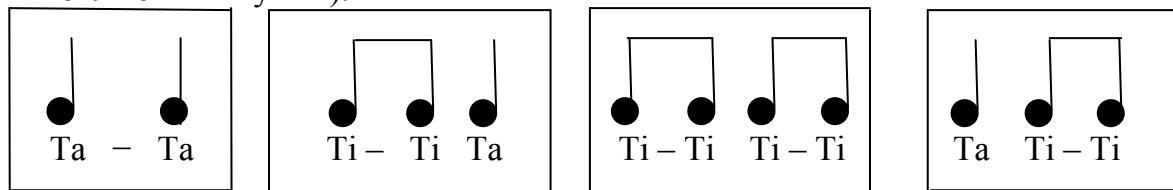
- чітка вимова слів і простукування їх ритму;
- запис ритмів «довгими» (● – «Та») і «короткими» (● – «Ті») нотами;
- виставлення наголосів в словах (сильні долі);
- виставлення тактових рисок;
- визначення розміру такту [1, с. 24].

Усвідомивши всі аспекти ритмізації віршів, початківець здобуває навик читання музичного ритму.

До виховання відчуття метроритму П. Серотюк залучає ще один метод – вправи з ритм-таблицями. Цей метод реалізується в такий спосіб:

– спочатку діти повільно читають ритмосклади вголос і дублюють оплесками, знову повторюють, але замість оплесків – вистукування на олівці;

– читають, приплескуючи, але не вимовляючи вголос ритмоблоки («вимовляють їх в уяві»).

П. Серотюк пропонує подальше поступове ускладнення цього завдання:

– до засвоєних ритмоблоків вводяться нові;

– збільшується кількість таблиць;

– завдається швидкий темп.

П. Серотюк зазначає: «Якщо регулярно читати ритм-таблиці по 5 хвилин, хороші результати не забаряться» [1, с. 28].

Враховуючи молодший шкільний вік учнів 6-7 років, пропонують вивчення тривалостей у формі віршованого тренінгу. Г. Крилова радить такий варіант наочно-ігрового тренінгу:

Нотки все стоят в ряду

И живут они в ладу.

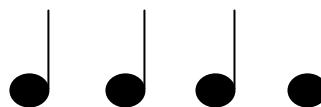
Видишь ноту белую?

Это нота ЦЕЛАЯ.

Её разделим пополам,
Две ПОЛОВИННЫХ станет там
Чтоб отличить от целых,
Найдём мы палочки для них.

А каждой ноте-половинке
Равны две нотки – ЧЕТВЕРТИНКИ,
И отличаются лишь тем –
Головки чёрные совсем.

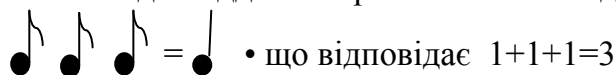

Потом поделим четвертные –
Каждую на две ВОСЬМЫЕ.
Получили черненькие точки,
На палочках у них флажочки [2, с. 15].

З метою більш глибокого проникнення в специфіку тривалостей деякі фахівці пропонують застосовувати музично-дидактичні ігри. С. Стародубова для формування основ ритмічної графіки пропонує музично-дидактичні ігри. Зокрема, музично-дидактична гра «Єнот» у наочно ігровій формі допоможе дітям познайомитися з розподілом цілого на частини та розподілом тривалостей нот. На основі попередньо вивченого матеріалу гри «День народження Єнота», С. Стародубова пропонує п'ять інваріативних ігрових форм: під час читання вірша учень розкладає картинку звірят і роздає їм шматочки розрізаних тортиків; ведучий читає віршик про ноти, а учень розкладає картинку з тривалостями; на запропоновану вчителем картинку звірятка учень має покласти на стіл картинку з тривалістю ноти; пропонують знайти названу частину кола; скласти учневі цілий тортик із заданих частин чи тривалостей [3].

За аналогічним принципом побудовано музично-дидактичні ігри С. Стародубової «Сніговик» і «Пінгвін» [4; 5].

У музично-педагогічній діяльності використовують гру «Нотні картки-рівняння». Суть гри полягає в наступних діях: учитель ставить завдання визначити, скільки бітів (часток) містить та чи інша тривалість, учень повинен показати картку з правильною відповіддю. З карток можна скласти рівняння:

• що відповідає $1+1+1=3$

або

- що відповідає $1+1+1>2$

Початківці легко читати ритмічні малюнки, наочно уявляючи собі «бітовий зміст» основних ритмічних тривалостей, допомагають зрозуміти та запам'ятати відносини між тривалостями.

За умови комплексного застосування вищепереглянутих методів можна сформулювати основу ритмічної графіки здобувача елементарного підрівня.

Список використаних джерел

1. Серотюк П. Ф. Баян. Перша зустріч. Школа гри: Навчальний посібник для юних баяністів. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2008. 120 с.
2. Крылова Г. И. Азбука маленького баяниста. Для начального обучения игре на баяне детей 6—8 лет. Учебно-методическое пособие для преподавателей и учащихся детских музыкальных школ искусств. В двух частях. Часть 2. Москва: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2010. 116 с.: ил.; ноты.
3. Стародубова С. Е. Енот (музыкально-дидактическая игра). Изд-во: Центр музыкального развития «Камертон», 2016. 22 с.
4. Стародубова С. Е. Пингвин (музыкально-дидактическая игра). Изд-во: Центр музыкального развития «Камертон», 2016. 12 с.
5. Стародубова С. Е. Снеговик (музыкально-дидактическая игра). Изд-во: Центр музыкального развития «Камертон», 2016. 25 с.

УДК 78.01(477):16+378

Скрипнік Людмила Миколаївна,
м. Сєвєродонецьк

ДО ПИТАННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ТЕОРІЯ МУЗИКИ» У КУРСІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Естетичний вплив української музичної культури на особистість ґрунтується на актуалізації емоційного співпереживання художніх образів, близьких за інтонаційно-образною природою національному світосприйманню. Розуміння процесів розвитку українського музичного мистецтва впродовж другої половини ХХ — першої декади ХХІ ст. є вагомою складовою спеціалізованої музичної освіти, яка дозволяє краще вибудувувати світоглядні й естетичні орієнтири для майбутньої успішної професійної самореалізації в швидкозмінному, модерному мистецькому світі. Саме це забезпечує *актуальність* наданої роботи.

В музичних освітніх закладах системи фахової передвищої мистецької освіти вивченню української музики приділяється достатньо часу, при цьому музична